

Sygn. akt I ACa 643/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Lewandowska (spr.)
Sędziowie:	SA Dorota Gierczak SA Andrzej Lewandowski

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2015 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa E. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej V. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 4 maja 2015 r. sygn. akt I C 256/14

uchyla zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 1 (pierwszym) ponad kwotę 13.000 (trzydzieści tysięcy) złotych oraz co do odsetek ustawowych za okres od dnia 14 czerwca 2013 r. do dnia 3 maja 2015 r. od kwoty 35.000 (trzydzieści pięć tysięcy) złotych,

b) w punkcie 2 (drugim) co do kwoty 45.000 (czterdzieści pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2013 r.,

c) w całości w punktach 3 (trzecim) i 4 (czwartym),

znosi postępowanie w sprawie w powyższym zakresie od dnia wniesienia pozwu i przekazuje sprawę w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Na oryginale właściwe podpisy.

I ACa 643/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanego (...) S.A. V. (...) w W. na rzecz powódki E. S. kwotę 35.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, w pozostałej części oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu. Zasądzone świadczenie stanowiło zadośćuczynienie za

krzywdę wynikającą ze śmierci brata powódki S. W. w wypadku komunikacyjnym w dniu 6 listopada 2010 r., za który odpowiedzialność ponosi pozwany jako ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej sprawcy zdarzenia. Powódka domagała się z tego tytułu w pozwie 250.000 zł zadośćuczynienia oraz 150.000 zł z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej, podczas gdy ubezpieczyciel dobrowolnie wypłacił jej jedynie świadczenie w kwocie 17.000 zł z tytułu zadośćuczynienia. Sąd Okręgowy, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii, ocenił, że adekwatne do rozmiaru doznanej przez powódkę krzywdy zadośćuczynienie winno wynosić łącznie 52.000 zł, a mając na uwadze wcześniejszą wypłatę przez pozwanego kwoty 17.000 zł, uwzględnił powództwo o zadośćuczynienie częściowo, zasądzając od pozwanego na rzecz powódki dalszą kwotę 35.000 zł, a oddalając powództwo w pozostałym zakresie jako niezasadne.

Od powyższego wyroku apelacje wniosły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok co do części oddalającej powództwo w zakresie kwoty 45.000 zł, zarzucając naruszenie prawa materialnego w postaci art.446 § 4 k.c. w związku z art.23 i 24 k.c., polegające na ich błędnej wykładni i przyjęciu, że kwota 35.000 zł stanowi odpowiednie zadośćuczynienie za śmierć brata. Zdaniem powódki Sąd Okręgowy powinien był zasądzić na jej rzecz z tego tytułu kwotę co najmniej 80.000 zł, a wobec uwzględnienia powództwa do wysokości 35.000 zł, wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku w powyższym zakresie i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz dalszej kwoty 45.000 zł (tj. łącznie kwoty 80.000 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty.

Natomiast **pozwany** w swojej apelacji zakwestionował powyższy wyrok w części uwzględniającej powództwo i zasądzającej na rzecz powódki kwotę ponad 13.000 zł, to jest co do kwoty 22.000 zł, a także co do odsetek ustawowych od daty wcześniejszej niż data wyrokowania oraz w zakresie kosztów procesu. Pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego w postaci art.446 § 4 k.c. w związku z art.6 k.c. polegające na jego błędnej wykładni, wskutek której Sąd orzekający błędnie przyjął, że powódka doznała krzywdy wymagającej rekompensaty w łącznej wysokości 52.000 zł, podczas gdy, jego zdaniem, zebrany materiał dowodowy wskazuje, że odpowiednim zadośćuczynieniem byłaby kwota 30.000 zł, a mając na uwadze dotychczasową dobrowolną wypłatę przez ubezpieczyciela kwoty 17.000 zł, pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie kwoty zasądzonej na rzecz powódki do wysokości 13.000 zł.

Pozwany zarzucał ponadto naruszenie art.481 § 1 i 2 k.c. w zakresie orzeczenia o odsetkach oraz naruszenie art.233 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę dowodów prowadzącą do uwzględnienia powództwa w nazbyt wysokiej kwocie.

Wskazując na te zarzuty pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w tej części i oddalenia powództwa ponad kwotę 13.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania oraz wnosił o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwany wniósł nadto odpowiedź na apelację powódki, żądając oddalenia tej apelacji i zasądzenia od powódki na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione przez każdą ze stron w jej apelacji nie mogły podlegać merytorycznemu rozpatrzeniu, ponieważ zaskarżony wyrok zapadł w warunkach nieważności postępowania. Nie można bowiem przyjąć, że pozew w przedmiotowej sprawie prawidłowo wniosła osoba, na rzecz której zasądzone zostało świadczenie w zaskarżonym wyroku, to jest E. S. i że działający za nią pełnomocnik był należycie umocowany.

Jak wynika z akt sprawy, E. S. w dniu 15 stycznia 2014 r. udzieliła pełnomocnictwa procesowego do dochodzenia świadczeń od pozwanego w niniejszej sprawie podmiotowi o nazwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G., reprezentowanemu przez Prezesa Zarządu R. K. (v. pełnomocnictwo procesowe – K.29). W dniu 1 marca 2014 r. wskazany wyżej R. K., działając jako Prezes Zarządu powyższej spółki, udzielił w dniu 1 marca 2014 r. pełnomocnictwa procesowego adwokatowi T. K. do reprezentowania E. S. w niniejszym postępowaniu cywilnym przeciwko pozwanemu (...) S.A. V.

(...) (v. pełnomocnictwo procesowe – K.30). Pozew w sprawie został następnie wniesiony przez adwokata T. K., który występował za powódkę w toku postępowania, a także wniósł w jej imieniu apelację.

W przedstawionym stanie faktycznym należy stwierdzić, że proces niniejszy przeprowadzony został w warunkach nieważności postępowania, bowiem powódka E. S. od chwili wszczęcia tego postępowania nie była należycie reprezentowana. Działający za nią pełnomocnik w osobie adwokata T. K. nie był bowiem prawidłowo umocowany przez powódkę, lecz przez niebędącą stroną spółkę prawa handlowego działającą pod nazwą (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G.. Powódka nie udzieliła pełnomocnictwa procesowego wymienionemu adwokatowi, lecz spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Treść podpisanego przez nią pełnomocnictwa nie pozostawia przy tym wątpliwości, że miało ono charakter pełnomocnictwa procesowego, upoważniającego do „reprezentowania mocodawcy wobec organów wymiaru sprawiedliwości”, w tym m.in. do reprezentowania powódki w postępowaniu egzekucyjnym, sporządzenia skargi kasacyjnej, a także do udzielania substytucji. W treści dokumentu zamieszczono odwołanie do przepisów art.91 k.p.c. i art.87 § 1 k.p.c. oraz stwierdzenie, że na jego podstawie powódka upoważnia powyższą spółkę do „reprezentowania jej oraz wykonywania wszystkich czynności w jej imieniu przed wszystkimi sądami, prokuraturami, urzędami oraz organami egzekucyjnymi w sprawie przeciwko (...) S.A.”.

Przepisy k.p.c. mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących i jasno regulują w art.87 k.p.c., kto oraz w jakiej sprawie może być pełnomocnikiem w sądowym postępowaniu cywilnym. Jednocześnie przepis art.86 k.p.c. stanowi, że strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. Zgodnie z art.87 § 1 k.p.c. pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, a w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również rodzice, małżonek, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. (...) Sp. z o.o. w G. nie pozostaje z powódką E. S. w żadnej z wymienionych relacji. Treść pełnomocnictwa wyklucza możliwość przyjęcia, że spółka ta jako pełnomocnik powódki pozostawała z nią w stałym stosunku zlecenia, w zakres którego wchodzi przedmiot niniejszej sprawy, bądź że spółce tej mocą omawianego dokumentu powierzono zarząd majątkiem lub interesami powódki E. S.. Przedstawione wraz z pozwem pełnomocnictwo procesowe udzielone przez powódkę wymienionej spółce miało ją upoważniać do reprezentowania powódki w niniejszym postępowaniu sądowym, co w świetle art.87 § 1 k.p.c. było niedopuszczalne.

Z tego względu pełnomocnictwo to nie mogło zatem wywołać skutku prawnego upoważniającego spółkę do jakichkolwiek czynności w imieniu powódki w postępowaniu przed sądem, w tym – do umocowania w jej imieniu adwokata, który wniósł pozew w przedmiotowej sprawie.

Z uwagi na działanie za powódkę, od chwili wytoczenia powództwa, pełnomocnika, który nie był należycie umocowany, w sprawie niniejszej zachodzi nieważność postępowania z przyczyny, o której mowa w art.379 pkt 2 k.p.c. i którą Sąd odwoławczy jest obowiązany wziąć pod uwagę z urzędu. Jednocześnie skutki stwierdzonej wyżej nieważności postępowania mogą dotyczyć jedynie tej części wyroku, która objęta została zaskarżeniem.

Przepis art.386 § 2 k.p.c. nakazuje sądowi drugiej instancji, w razie stwierdzenia nieważności postępowania, uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Mając to na uwadze, Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 1 (częściowo uwzględniającym powództwo) ponad zasądzoną kwotę 13.000 zł oraz co do odsetek ustawowych za okres od dnia 14 czerwca 2013 r. (data, od której powódka domagała się odsetek ustawowych w pozwie) do dnia 3 maja 2015 r. (do tej daty włącznie odsetki kwestionował w apelacji pozwany). Oznacza to, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 4 maja 2015 r. uprawomocnił się co do kwoty 13.000 zł oraz co do odsetek ustawowych za okres od dnia 4 maja 2015 r., gdyż wyroku tego w powyższym zakresie nie zaskarżyła żadna ze stron (apelacja pozwanego kwestionuje wyrok ponad kwotę 13.000 zł i co do odsetek poprzedzających datę wydania tego wyroku, tj. zasądzone odsetki od dnia 14 czerwca 2013 r. do dnia 3 maja 2015 r. włącznie).

Ponadto zaskarżony wyrok wymagał uchylenia w punkcie 2 (oddalającym powództwo w pozostałej części) – w zakresie wynikającym z zaskarżenia go apelacją powódki, to jest co do oddalenia powództwa o kwotę 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2013 r. Konsekwencją powyższych rozstrzygnięć było również uchylenie zaskarżonego wyroku w punktach 3 i 4, zawierających orzeczenie o kosztach.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd pierwszej instancji uwzględni powyższe ustalenia i rozważania Sądu Apelacyjnego oraz będzie miał na uwadze, że ponowne rozpoznanie sprawy uwarunkowane jest zapewnieniem prawidłowej reprezentacji strony powodowej, która, o ile zamierza kontynuować postępowanie, winna przed sądem działać w nim zgodnie z art.86 k.p.c., to jest osobiście lub przez pełnomocnika mogącego pełnić taką funkcję w świetle treści art.87 § 1 k.p.c. oraz przy uwzględnieniu, że pełnomocnictwa procesowego udzielić może co do zasady jedynie strona procesu, względnie podmiot, któremu pozwalają na to przepisy prawa.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art.386 § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje podstawę prawną w treści art.108 § 2 k.p.c.

SSA Dorota Gierczak SSA Barbara Lewandowska SSA Andrzej Lewandowski